

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL SUDA

ODLUKA

Zahtjev br. 25149/13
Mato MRAZOVIĆ i drugi
protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući 17. prosinca 2019.
u odboru u sastavu:

Aleš Pejchal, *predsjednik*,

Tim Eicke,

Raffaele Sabato, *suci*,

i Abel Campos, *tajnik Odjela*,

uzimajući u obzir gore navedeni zahtjev podnesen 20. ožujka 2013.,

uzimajući u obzir očitovanje koje je dostavila tužena Vlada i odgovor na
očitovanje koje su dostavili podnositelji zahtjeva,

Vlada Bosne i Hercegovine, koja je obaviještena o svome pravu da se
umiješa u postupak (članak 36. stavak 1. Konvencije i pravilo 44. stavak 1.
točka (a) Poslovnika Suda), to pravo nije iskoristila,

nakon vijećanja odlučuje kako slijedi:

ČINJENICE

1. Popis podnositelja zahtjeva naveden je u prilogu. Sve njih pred Sudom
je zastupala gđa G. Vodopivec, odvjetnica iz Zagreba.

2. Hrvatsku Vladu („Vlada“) zastupala je njezina zastupnica, gđa Š.
Stažnik.

A. Okolnosti predmeta

3. Činjenično stanje predmeta, kako su ga iznijele stranke, može se sažeti
kako slijedi.

4. Godine 1984. podnositelji zahtjeva podnijeli su tužbu Općinskom sudu u Zagrebu protiv društva T., njihovog poslodavca, tražeći isplatu zaostataka plaće u američkim dolarima (USD).

5. Presudom od 1. listopada 2002. godine Općinski sud u Zagrebu usvojio je preostali dio tužbenog zahtjeva podnositelja, naloživši tuženiku da im isplati zaostatke plaće, zajedno s obračunatim zakonskim zateznim kamatama.

6. Dana 28. prosinca 2005. Općinski sud u Zagrebu donio je dopunsku presudu kojom je naložio tuženiku da podnositeljima zahtjeva plati iznos od 72.102,00 hrvatske kune (HRK)¹ na ime troškova postupka, zajedno sa zakonskim zateznim kamatama obračunatim na te troškove. Preostali dio zahtjeva podnositelja za troškove koji prelaze taj iznos je odbijen.

7. Dana 6. lipnja 2006. Županijski sud u Zagrebu odbio je žalbu tuženika i potvrdio je prvostupanjsku presudu od 1. listopada 2002. godine (vidi stavak 5. ove odluke). Također je odbio žalbu tuženika protiv dopunske presude od 28. prosinca 2005. godine (vidi stavak 6. ove odluke) te je potvrdio dio presude kojim je podnositeljima zahtjeva dodijeljen iznos od 72.102,00 kune na ime troškova zajedno s obračunatim zakonskim zateznim kamatama. Međutim, sud je usvojio žalbu podnositelja zahtjeva te je ukinuo dio dopunske presude kojim je njihov zahtjev za troškove koji prelaze dodijeljeni iznos bio odbijen. Presudio je da je prvostupanjski sud pogrešno izračunao vrijednost predmeta spora, a samim time i troškova postupka. Konkretno, prvostupanjski je sud trebao primijeniti tečaj američkog dolara koji je važio na dan donošenja odluke o troškovima, a ne različiti tečaj za svaku procesnu radnju. U skladu s tim, predmet je vraćen prvostupanjskom sudu na novo odlučivanje u pogledu troškova postupka.

8. Odlukom od 4. svibnja 2007. godine Općinski sud u Zagrebu naložio je društvu T. da podnositeljima zahtjeva plati iznos od 32.123,11 kuna² na ime troškova postupka.

9. Povodom žalbe podnositelja zahtjeva, dana 24. srpnja 2007. Županijski sud u Zagrebu ukinuo je odluku Općinskog suda u Zagrebu i vratio predmet na ponovno odlučivanje, upućujući prvostupanjski sud da primijeni tečaj američkog dolara koji je važio na datum kad je zaključena glavna rasprava, a ne različiti tečaj za svaku procesnu radnju.

10. Odlukom od 12. travnja 2011. godine Općinski sud u Zagrebu odbio je tužbeni zahtjev podnositelja zahtjeva za dodatnih 472.798,92 kune na ime troškova. Pozivajući se na odluku Vrhovnog suda Republike Hrvatske, riješio je da je potrebno primijeniti relevantni dnevni tečaj za svaku procesnu radnju, a ne tečaj koji je važio na datum kad je zaključena glavna rasprava, kako je uputio Županijski sud (vidi stavak 9. ove odluke). Stoga je iznos koji je do

1. Približno 9.935,00 eura (EUR) u to vrijeme.

2. Približno 4.368,00 eura u to vrijeme.

tada bio isplaćen podnositeljima zahtjeva (104.225,11 kuna) na ime troškova parničnog postupka bio dostatan.

11. Dana 13. rujna 2011. Županijski sud u Zagrebu odbio je žalbu podnositelja zahtjeva i potvrdio je prvostupanjsku odluku od 12. travnja 2011. godine (vidi stavak 10. ove odluke). Presudio je da je Općinski sud ponovno pogriješio u pogledu relevantnog tečaja. Pozivajući se na različite odluke Vrhovnog suda, utvrdio je da je relevantni tečaj bio onaj koji je važio na datum kada su podnositelji zahtjeva podnijeli svoju tužbu. Nakon primjene tog tečaja, Županijski je sud utvrdio da podnositelji zahtjeva nemaju pravo na dodjelu daljnjeg iznosa na ime troškova postupka.

12. Podnositelji zahtjeva zatim su podnijeli redovnu reviziju na temelju članka 381. stavka 1. točke 1. Zakona o parničnom postupku, kao i takozvanu izvanrednu reviziju na temelju članka 382. stavka 2. istog Zakona (vidi stavak 20. ove odluke). U svojoj izvanrednoj reviziji podnositelji su postavili sljedeća pravna pitanja:

„I Pitanje tečaja koji utječe na utvrđivanje vrijednosti predmeta spora u slučaju kada se tužbeni zahtjev odnosi na isplatu novčanog iznosa u stranoj valuti i duga iz 1980-ih godina...

II Pitanje odstupanja suda od ranije izraženog pravnog stajališta.

III Pitanja koja se odnose na metodu ocjene toga koje su [procesne] radnje bile nužne i, posljedično, koji su troškovi nastali u postupku bili opravdani.“

13. Nakon tih pitanja uslijedilo je detaljno objašnjenje na četiri stranice. Što se tiče prvog pitanja, podnositelji zahtjeva tvrdili su da bi se sudska praksa koja se primjenjivala u njihovom predmetu, koji potječe još iz 1980-ih godina, trebala preispitati jer je u suprotnosti s promjenama pravnog sustava uvedenima na temelju novog zakonodavstva vezanog uz devizne poslove koje je u međuvremenu usvojeno, kao i stupanjem Konvencije na snagu u odnosu na Hrvatsku, te na temelju odluka Suda i Ustavnog suda kojima su utvrđene povrede prava na pošteno suđenje.

14. Što se tiče drugog pitanja, podnositelji zahtjeva tvrdili su da je odstupanje Županijskog suda u Zagrebu od pravnog stajališta koje je ranije izrazio u njihovom predmetu protivno načelu vladavine prava i načelu pravne sigurnosti koje iz njega proizlazi, a koja su sadržana u Konvenciji. Stoga su smatrali nužnim da Vrhovni sud, osim ako to već nije učinio, presudi o tom postupovnom pravnom pitanju kako bi spriječio donošenje proturječnih odluka u istom predmetu i na taj način osigurao jedinstvenu primjenu prava.

15. Što se tiče trećeg pitanja, podnositelji zahtjeva tvrdili su da je zaključak domaćih sudova u njihovom predmetu da određeni troškovi nisu bili nužni i da se stoga ne trebaju nadoknaditi predstavljao odstupanje od postojeće sudske prakse i da ih je doveo u nepovoljan položaj u odnosu na parnične stranke u sličnim predmetima.

16. Podnositelji zahtjeva zaključno su naveli da su pravna pitanja koja su postavili važna za jedinstvenu primjenu prava i ravnopravnost svih u

njegovoj primjeni. To stoga što bi sljedeće moglo dovesti do proizvoljnog tumačenja prava i na kraju rezultirati povredom prava na pošteno suđenje zajamčenog Ustavom Republike Hrvatske i Konvencijom:

- različita pravna stajališta u vezi s tečajem u slučajevima kada je vrijednost predmeta spora izražena u stranoj valuti;
- različita pravna stajališta u vezi s pitanjem toga koje su procesne radnje nužne; i
- odstupanje suda od njegovog ranije izraženog pravnog stajališta bez pružanja obrazloženja.

17. Rješenjem od 27. ožujka 2012. godine Vrhovni sud proglasio je revizije podnositelja zahtjeva nedopuštenima, a svoje je rješenje dostavio punomoćnici podnositelja zahtjeva 27. travnja 2012. godine. Redovna revizija proglašena je nedopuštenom *ratione valoris*, odnosno zato što vrijednost tužbenog zahtjeva nije dosegla zakonski prag. Vrhovni je sud za to rješenje pružio detaljno obrazloženje. S druge strane, proglašivši izvanrednu reviziju podnositelja zahtjeva nedopuštenom, Vrhovni se sud samo pozvao na članak 392.b, stavke 2. i 3. Zakona o parničnom postupku (vidi stavak 20. ove odluke) kako slijedi:

„Na temelju odredbe čl. 392. b. st. 2. i 3. ZPP-a [Zakona o parničnom postupku] revizija tužitelja podnesena pozivom na odredbu čl. 382. st. 2. ZPP nije dopuštena.

Slijedom navedenog valjalo je na temelju odredbe čl. 400. st. 1. u vezi sa čl. ... 392. b. st. 4. ZPP [u predmetu] odlučiti kao u izreci.“

18. Dana 24. svibnja 2012. podnositelji zahtjeva podnijeli su ustavnu tužbu protiv rješenja Vrhovnog suda, prigovarajući, *inter alia*, povredi njihovog ustavnog prava na poštenu postupak. Prigovorili su da je Vrhovni sud njihovu izvanrednu reviziju proglasio nedopuštenom, iako su ispunili formalne pretpostavke za podnošenje tog pravnog sredstva. Štoviše, Vrhovni je sud to učinio bez pružanja obrazloženja za svoje rješenje i pozivajući se na dva različita stavka iz članka 392.b Zakona o parničnom postupku koja su sadržavala dvije različite osnove za nedopuštenost koje su bile međusobno isključive.

19. Rješenjem od 13. rujna 2012. godine Ustavni sud Republike Hrvatske proglasio je ustavnu tužbu podnositelja zahtjeva nedopuštenom, a 1. listopada 2012. godine dostavio je svoju odluku njihovoj punomoćnici. Riješio je da odluke koje se odnose na troškove postupka nisu podložne ustavnopravnom preispitivanju jer se takve odluke ne odnose na odlučivanje o pravima ili obvezama stranaka, odnosno ne odnose se na osnovanost predmeta.

B. Mjerodavno domaće pravo i praksa

1. Mjerodavno zakonodavstvo

20. Mjerodavne odredbe Zakona o parničnom postupku (Službeni list Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije br. 4/77 s naknadnim

izmjenama i dopunama i Narodne novine Republike Hrvatske br. 53/91 s naknadnim izmjenama i dopunama), koji je na snazi od 1. srpnja 1977., glasile su kako slijedi u relevantno vrijeme:

1. Revizija **Članak 382.**

„(1) Stranke mogu podnijeti reviziju protiv drugostupanjske presude:

- ako vrijednost predmeta spora pobijanog dijela presude prelazi 200.000,00 kuna,
- [u određenima sporovima povezanim s radnim odnosima],
- ako je drugostupanjska presuda donesena prema odredbama članka 373.a i 373.b ovoga Zakona [ako je drugostupanjski sud ocijenio dokaze i/ili utvrdio činjenice drugačije od prvostupanjskog suda ili je proveo raspravu].

(2) U slučajevima u kojima je ne mogu podnijeti prema odredbi stavka 1. ovoga članka, stranke [ipak] mogu podnijeti reviziju protiv drugostupanjske presude ako odluka u sporu ovisi o rješenju nekoga materijalnopravnog ili postupovnopravnog pitanja važnog za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, primjerice:

- ako o tom pitanju revizijski sud još uvijek nije zauzeo shvaćanje ..., a riječ je o pitanju o kojemu postoji različita praksa drugostupanjskih sudova,
- ako je o tom pitanju revizijski sud već zauzeo shvaćanje, ali je odluka drugostupanjskoga suda utemeljena na shvaćanju koje nije podudarno s tim shvaćanjem,
- ako je o tom pitanju revizijski sud već zauzeo shvaćanje i presuda se drugostupanjskoga suda temelji na tom shvaćanju, ali bi ..., zbog promjene u pravnom sustavu uvjetovane novim zakonodavstvom ili međunarodnim sporazumima te odlukom Ustavnoga suda Republike Hrvatske, Europskoga suda za ljudska prava ili Europskog suda – trebalo preispitati sudsku praksu.

(3) U [izvanrednoj] reviziji iz stavka 2. ovoga članka stranka treba određeno naznačiti pravno pitanje zbog kojeg ju je podnijela uz određeno navođenje propisa i drugih važećih izvora prava koji se na njega odnose te [mora] izložiti razloge zbog kojih smatra da je ono važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni.

(4) Revizija se podnosi u roku od trideset dana od dana dostave drugostupanjske presude.“

Članak 392.b

„(1) Vijeće sastavljeno od pet sudaca revizijskog suda odbacit će nepotpunu i nedopuštenu [u strogom smislu riječi] [izvanrednu] reviziju ..., a i nepravodobnu ako je to propustio učiniti prvostupanjski sud. Takvo rješenje treba biti obrazloženo.

(2) Vijeće iz stavka 1. ovoga članka će reviziju iz članka 382. stavka 2. ovoga Zakona rješenjem odbaciti kao nedopuštenu i ako u reviziji ne bude određeno naznačeno pravno pitanje zbog kojega se podnosi uz određeno navođenje propisa i drugih važećih izvora prava koji se na njega odnose kao i zato što u njoj nisu određeno izloženi razlozi zbog kojih podnositelj smatra da je to pitanje važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni.

(3) Vijeće iz stavka 1. ovoga članka će [izvanrednu] reviziju ... odbaciti i ako ocijeni da pravno pitanje zbog kojega je ona izjavljena nije važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni.

(4) U obrazloženju rješenja iz stavka 2. i 3. ovoga članka treba se samo pozvati na odredbe stavka 2., odnosno 3. ovoga članka koje predviđaju odbacivanje takve revizije zbog tamo navedenih razloga. Ako ocijeni da bi to bilo svrhovito, vijeće može odlučiti i da se posebno obrazlože razlozi zbog kojih je donijelo takvo rješenje.

(5) ...“

2. Mjerodavna praksa

21. Odlukom br. U-I-885/2013 od 11. srpnja 2014. godine Ustavni sud stavio je članak 392.b, stavak 4. Zakona o parničnom postupku izvan snage kao nespojiv s Ustavom Republike Hrvatske. Presudio je da je osporena odredba protivna: (a) pravu na pošteno suđenje zajamčenom člankom 29. stavkom 1. hrvatskog Ustava i člankom 6. stavkom 1. Konvencije; i (b) članku 116. hrvatskog Ustava, kojim je definirana uloga Vrhovnog suda kao suda koji osigurava jedinstvenu primjenu prava i ravnopravnost svih u njegovoj primjeni. Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske stupila je na snagu 24. srpnja 2014. godine kada je objavljena u Narodnim novinama. Mjerodavni dio te odluke glasi kako slijedi:

„11.3. Razmatrajući osporeni stavak 4. članka 392.b ZPP-a u odnosu na stavke 1., 2. i 3. istog članka, Ustavni sud ocjenjuje ustavnopravno neprihvatljivim takvo normativno rješenje kad je riječ o ovlastima Vrhovnog suda da ne navodi razloge za odbacivanje svoje odluke donesene u povodu izvanredne revizije. Naime, Ustavni sud ne vidi nijedan objektiv[no] i relevant[no] [opravdanje za situaciju u kojoj] postoji obveza obrazlaganja rješenja kojim se odbacuje izvanredna revizija iz razloga propisanih stavkom 1. članka 392.b ZPP-a, a takva obveza ne postoji kod odbačaja izvanredne revizije iz stavaka 2. i 3. istog članka.

12. Štoviše, u slučaju iz stavka 3. članka 392.b ZPP-a nije samo riječ o uskraćivanju prava stranke da bude upoznata s razlozima zbog kojih se odbacuje njezino pravno sredstvo na koje ona ima zakonsko pravo i koje ispunjava sve formalne pretpostavke, nego o tome da se cjelokupna javnost, uključujući i cjelokupni [pravosudni] sustav..., kao i Ustavni sud, isključuje od mogućnosti da saznaju [koja su pravna] shvaćanja najvišeg suda u zemlji... Naime, preko odluke Vrhovnog suda o tome je li neko pravno pitanje važno za osiguranje jedinstvene primjene zakona i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni ili nije, najjasnije se vidi način na koji Vrhovni sud... osigurava [jedinstvenu primjenu prava i] ravnopravnost građana u smislu članka 116. stavka 1. Ustava.

Upravo iz tih razloga u rješenju kojim Vrhovni sud odbacuje izvanrednu reviziju kao nedopuštenu (jer je ocijenio da pravno pitanje zbog kojeg je ona izjavljena nije važno za osiguranje jedinstvene primjene zakona i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni), moraju biti navedeni dostatni i relevantni razlozi za takvu odluku.

Pri tome, opseg i detaljnost obrazloženja mogu varirati ovisno o konkretnom pitanju, pa razlozi za odbacivanje revizije (i) u smislu članka 392.b stavka 3. ZPP-a mogu biti sažeti i u samo 'jednu rečenicu' ako ona jasno upućuje na razloge zbog kojih to pitanje nije važno za osiguranje jedinstvene primjene zakona i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni. No, ne navoditi nijedan razlog (iako je riječ o pitanju od općeg/javnog

interesa) i za to imati zakonsku ovlast upućuje na duboku nesuglasnost članka 392.b stavka 4. ZPP-a s člankom 116. stavkom 1. Ustava. Takva zakonska odredba negira sam smisao i svrhu ustavne zadaće Vrhovnog suda propisane člankom 116. stavkom 1. Ustava.

Ustavni sud također primjećuje da članak 392.b stavak 4. ZPP-a i njegova primjena može u javnosti stvoriti dojam da Vrhovni sud, odbacujući izvanrednu reviziju kao nedopuštenu u slučaju kada ocijeni da pravno pitanje zbog kojeg je ona izjavljena nije važno za osiguranje jedinstvene primjene zakona i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, ne navodeći razloge za njezino odbacivanje, postupa samovoljno i arbitrarno. Zahtjevi povezani s ‘vanjskim dojmom’ pravilnog funkcioniranja sudova, inherentni pravu na pošteno suđenje, ali i pravilnom funkcioniranju sudbene vlasti, ne dopuštaju mogućnost da se izvanredna revizija odbacuje bez navođenje razloga za takvu sudsku odluku.“

PRIGOVOR

22. Podnositelji zahtjeva prigovorili su na temelju članka 6. stavka 1. Konvencije da je došlo do povrede njihovog prava na pošteno suđenje, konkretno, njihovog prava na pristup sudu, jer Vrhovni sud nije pružio obrazloženje za proglašenje njihove izvanredne revizije nedopuštenom.

PRAVO

23. Podnositelji zahtjeva prigovorili su da je, proglašivši njihovu izvanrednu reviziju nedopuštenom bez navođenja odgovarajućeg obrazloženja, Vrhovni sud povrijedio njihovo pravo na pristup sudu zajamčeno člankom 6. stavkom 1. Konvencije, čiji mjerodavni dio glasi kako slijedi:

„Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi ... svatko ima pravo da ... sud pravično ... ispita njegov slučaj ...“

24. Vlada je osporila dopuštenost zahtjeva na dvije osnove. Kao prvo, tvrdila je da je zahtjev nedopušten zbog nepoštovanja pravila o šest mjeseci, i kao drugo, tvrdila je da je u svakom slučaju očigledno neosnovan.

1. Tvrdnje stranaka

(a) Poštovanje pravila o šest mjeseci

25. Vlada je tvrdila da podnositelji zahtjeva nisu poštovali pravilo o šest mjeseci jer ustavna tužba koju su podnijeli 24. svibnja 2012. godine (vidi stavak 18. ove odluke) nije djelotvorno pravno sredstvo koje se treba iscrpiti u smislu članka 35. stavka 1. Konvencije te stoga nije mogla prekinuti tijekom šestomjesečnog roka propisanog u tom članku. Objasnila je da se, prema dugogodišnjoj sudskoj praksi Ustavnog suda, protiv odluke o troškovima postupka ne može podnijeti ustavna tužba. Ustavni je sud već usvojio to stajalište u odluci U-III-4020/2003 od 30. lipnja 2004. godine, objavljenoj 9.

srpnja 2004. u Narodnim novinama, i nikada nije od nje odstupio.³ Pravna zastupnica podnositelja zahtjeva toga je bila svjesna. Slijedom navedenog, konačna odluka u smislu članka 35. stavka 1. Konvencije, u svrhu izračuna šestomjesečnog roka u predmetu podnositelja zahtjeva, nije bila odluka Ustavnog suda od 13. rujna 2012. godine (vidi stavak 19. ove odluke), već rješenje Vrhovnog suda od 27. ožujka 2012. godine, koje je njihovoj punomoćnici dostavljeno 27. travnja 2012. godine (vidi stavak 17. ove odluke). Međutim, njihov zahtjev Sudu podnesen je 20. ožujka 2013. godine, odnosno, više od šest mjeseci kasnije.

26. Podnositelji zahtjeva priznali su da su bili svjesni dugogodišnje prakse Ustavnog suda koju je citirala Vlada, ali to nije značilo da su praksa i razmišljanje u pozadini te prakse bili ispravni i da se nisu trebali mijenjati. Stoga su ipak podnijeli ustavnu tužbu u pokušaju da promijene tu praksu. Podnositelji zahtjeva smatrali su da je u njihovom predmetu opravdan takav način postupanja i da je mišljenje Ustavnog suda proizvoljno. Konkretno, ništa u formulaciji mjerodavne odredbe Ustavnog zakona o Ustavnom sudu nije ukazivalo na to da protiv odluka o troškovima postupka nije dopuštena ustavna tužba. Štoviše, iako se u teoriji zahtjev za naknadu troškova parničnog postupka smatrao sporednim zahtjevom uz glavni zahtjev u bilo kojem postupku, u stvarnosti nije postojala bitna razlika između odluke o troškovima i odluke o osnovanosti kojom je jednoj stranci naloženo da drugoj stranci plati određenu svotu novca.

27. Kao odgovor na tvrdnje podnositelja zahtjeva (vidi stavak 26. ove odluke), Vlada je ustvrdila da podnositelji zahtjeva nisu iznijeli nijednu tvrdnju u tom smislu u svojoj ustavnoj tužbi. Dakle, nisu naveli nikakve razloge zbog kojih bi Ustavni sud odstupio od svoje ranije sudske prakse, pa stoga nisu mogli očekivati da će odluka u njihovom predmetu biti drugačija.

(b) Je li zahtjev očigledno neosnovan

(i) Vlada

28. U svojem prvotnom očitovanju od 11. veljače 2016. godine, Vlada je ustvrdila da podnositelji zahtjeva nisu ispunili formalne pretpostavke za podnošenje izvanredne revizije. Dopuštenost tog pravnog sredstva podliježe određenim zakonskim pretpostavkama, a sve moraju biti ispunjene u određenom predmetu. Naime, revidenti moraju određeno naznačiti pravno pitanje koje predstavlja osnovu njihove revizije te izložiti razloge zbog kojih smatraju da je to pitanje važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni (vidi članak 382. stavak 3. Zakona o parničnom postupku u stavku 20. ove odluke). Vrhovni sud nema pravo postavljati takvo pravno pitanje na vlastitu inicijativu ni nagađati o razlozima zašto revident postavljeno pitanje smatra važnim jer bi to bilo protivno

3. Vlada se, kao primjer, pozvala na odluke br. U-III-3097/2005 i U-III-3159/2005 od 25. listopada 2007.

jednom od temeljnih načela parničnog postupka, odnosno načelu stranačke dispozicije.

29. U svojoj sudskoj praksi⁴ Vrhovni je sud pojasnio da, kako bi mogao odlučiti je li neko pravno pitanje zaista takve važnosti, revidenti moraju određeno naznačiti pravno pitanje na način da Vrhovni sud može dati konkretan odgovor. To znači sljedeće: (a) pravno pitanje mora se postaviti u obliku pitanja koje mora biti konkretno, odnosno, „jasno izdvojeno, individualizirano i određeno označeno“; (b) pravno pitanje mora biti izravno presudno za ishod predmeta; (c) revidenti se moraju pozvati na mjerodavno zakonodavstvo i druge izvore prava; i (d) revidenti moraju izložiti konkretne razloge zbog kojih je to pravno pitanje važno za osiguranje jedinstvene primjene zakona i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni. Ako ti uvjeti nisu bili ispunjeni, Vrhovni sud proglasio bi takvu izvanrednu reviziju nedopuštenom.

30. U ovom predmetu, podnositelji zahtjeva u svojoj izvanrednoj reviziji (vidi stavke 12. - 16. ove odluke):

- postavili su tri pravna pitanja, ali nijedno od njih u obliku pitanja na koje bi Vrhovni sud mogao dati jednoznačan odgovor;

- nisu se pozvali na mjerodavno zakonodavstvo i druge izvore prava u pogledu svakog pitanja; i

- nisu izložili razloge zbog kojih smatraju da su ta pitanja važna za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni.

31. Drugim riječima, iako ih je zastupala kvalificirana punomoćnica (odvjetnica), podnositelji zahtjeva uložili su očito nedopuštenu izvanrednu reviziju te su stoga mogli i trebali očekivati da će ju Vrhovni sud odbaciti kao takvu. U tim okolnostima, Vrhovnom je sudu bilo dovoljno pozvati se na mjerodavne odredbe Zakona o parničnom postupku kojima su utvrđene formalne pretpostavke za podnošenje takve revizije (vidi stavak 17. ove odluke i članak 392.b stavak 2. citiran u stavku 20. ove odluke) jer opsežnije obrazloženje nije bilo potrebno.

32. Vlada je nadalje objasnila da, kada je Vrhovni sud primjenjivao stavak 4. članka 392.b Zakona o parničnom postupku (vidi stavke 20. - 21. ove odluke), koji je sada stavljen izvan snage, to nije značilo da nije obrazložio svoje odluke kojima je izvanredne revizije proglasio nedopuštenima. U takvim se odlukama Vrhovni sud uvijek morao pozivati na stavak 2. istog članka (vidi stavak 20. ove odluke). Štoviše, primjena stavka 4. članka 392.b Zakona o parničnom postupku (vidi stavak 20. ove odluke) revidentima je signalizirala da je njihova izvanredna revizija očito nedopuštena, odnosno da čak nije u skladu s formalnim pretpostavkama.

4. Vlada se pozvala na odluke Vrhovnog suda br. Rev-x 361/10-2 od 25. kolovoza 2010., Rev-x 875/11-2 od 25. siječnja 2012., Rev 1013/11-2 od 21. kolovoza 2012. i Rev 775/10-2 od 10. prosinca 2013.

33. Konačno, Vlada je ustvrdila da je bila svjesna činjenice da je Ustavni sud predmetnu odredbu stavio izvan snage kao neustavnu više od dvije godine nakon što je Vrhovni sud donio svoju odluku u predmetu podnositelja zahtjeva (vidi stavak 21. ove odluke). Međutim, tvrdila je da ta činjenica ne predstavlja automatski povredu prava na obrazloženu odluku u ovom predmetu.

34. U odgovoru na tvrdnju podnositelja zahtjeva (vidi stavak 36. ove odluke) da je Vrhovni sud proglasio njihovu izvanrednu reviziju nedopuštenom pozivajući se na stavke 2. i 3. članka 392.b, što je bilo proturječno, Vlada je u svojem odgovoru od 19. travnja 2016. godine na očitovanje podnositelja zahtjeva iznijela tvrdnje koje su donekle drugačije od onih gore sažetih (vidi stavke 30. - 31. ove odluke).

35. Konkretno, ovaj put Vlada je ustvrdila da se prvo od tri pravna pitanja koja su postavili podnositelji zahtjeva (datum na koji se obračunava tečaj, vidi stavak 12. ove odluke) moglo tumačiti kao pitanje. Budući da je Vrhovni sud već odlučio o tom prvom pravnom pitanju, a odluke nižih sudova bile su u skladu sa stajalištem Vrhovnog suda usvojenim u tom pogledu, to pitanje očito nije bilo važno za osiguravanje jedinstvene primjene prava i jednakosti svih u njegovoj primjeni. Sukladno tome, Vrhovni je sud primijenio članak 392.b, stavak 3. Zakona o parničnom postupku (vidi stavak 17. ove odluke). Dva preostala pravna pitanja nisu bila postavljena u obliku pitanja, a podnositelji zahtjeva nisu ni pokušali objasniti zašto je važnost tih pitanja nadilazila njihov predmet. Prema tome, Vrhovni je sud primijenio članak 392.b, stavak 2. Zakona o parničnom postupku (vidi stavak 17. ove odluke) u odnosu na ta pitanja.

(ii) Podnositelji zahtjeva

36. Podnositelji zahtjeva ponovili su da je Vrhovni sud njihovu izvanrednu reviziju proglasio nedopuštenom, a da nije naveo razloge za tu odluku. Naglasili su da se sud pritom pozvao na stavke 2. i 3. članka 392.b (vidi stavak 20. ove odluke). Međutim, osnove utvrđene u ta dva stavka za proglašavanje izvanredne revizije nedopuštenom bile su različite i međusobno isključive. Konkretno, osnove utvrđene u stavku 2. tog članka odnosile su se na neispunjenje formalnih pretpostavki za podnošenje tog pravnog sredstva, dok je stavkom 3. Vrhovnom sudu dano pravo da izvanrednu reviziju proglasi nedopuštenom ako pravno pitanje postavljeno u toj reviziji nije bilo važno za jedinstvenu primjenu prava. Zaključak Vrhovnog suda u njihovom predmetu – da pravna pitanja postavljena u izvanrednoj reviziji nisu važna za jedinstvenu primjenu prava – nužno je u suprotnosti s istodobnim zaključkom i tvrdnjom Vlade (vidi stavak 30. ove odluke) da podnositelji zahtjeva nisu (propisno) određeno naznačili pravna pitanja koja su predstavljala osnovu za tu reviziju.

37. Podnositelji zahtjeva nadalje su osporavali tvrdnju Vlade da njihova izvanredna revizija nije ispunila formalne pretpostavke za podnošenje tog

pravnog sredstva (vidi stavke 28. - 31. ove odluke). Podnositelji zahtjeva naglasili su da su postavili tri konkretna pravna pitanja u obliku pitanja, naveli su mjerodavne odredbe Zakona o parničnom postupku i objasnili su zašto smatraju da su ta pitanja važna za osiguravanje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni (vidi stavke 12. - 16. ove odluke). Činjenica da možda nisu formulirali ta pitanja na konkretan način kako to zahtijeva Vrhovni sud ne znači da nisu ispunili pretpostavku određenog naznačivanja pravnih pitanja koja predstavljaju osnovu za njihovu izvanrednu reviziju, kako to zahtijeva članak 382. stavak 3. Zakona o parničnom postupku (vidi stavak 20. ove odluke). Ustrajanje na tome da stranke formuliraju svoja pitanja koristeći strogu formulu, u potpunosti na način na koji je to zamislio Vrhovni sud, predstavljalo je pretjerani formalizam koji ograničava pravo na pristup sudu.

38. Isto tako, prema mišljenju podnositelja zahtjeva, daljnja pretpostavka utvrđena u istoj odredbi – da stranke određeno navedu zakonodavstvo i druge izvore prava vezane uz pravno pitanje postavljeno u njihovoj izvanrednoj reviziji – nije se mogla tumačiti kao da zahtijeva doslovno citiranje mjerodavnih odredbi.

39. Konačno, podnositelji zahtjeva tvrdili su da ocjena Vrhovnog suda o tome je li određeno pravno pitanje važno za osiguravanje jedinstvene primjene prava i jednakosti svih u njegovoj primjeni ne bi trebala ovisiti o stilu tvrdnji, načinu na koji su izložene, ili tome koliko su uvjerljive ili atraktivne. Umjesto toga, takva ocjena trebala bi biti rezultat pažljive, temeljite i sveobuhvatne analize suštine postavljenih pitanja. Vrhovni sud trebao bi moći prepoznati važnost postavljenih pravnih pitanja i potrebu da o njima sam odluči, a da ga revidenti ne moraju uvjeravati ili mu dostavljati odluke u kojima su niži sudovi usvojili različita stajališta. U svakom slučaju, to u ovom predmetu nije bilo moguće. Konkretno, predmet podnositelja zahtjeva i drugi slični predmeti potječu još iz 1980-ih godina (vidi stavak 4. ove odluke). Presude u sličnim predmetima bile su donesene znatno prije presude u predmetu podnositelja zahtjeva, odnosno u vrijeme kada se takve presude nisu objavljivale. Podnositelji zahtjeva stoga nisu mogli Vrhovnom sudu dostaviti primjere iz sudske prakse kojima bi dokazali da je u njihovom predmetu Županijski sud odstupio od postojeće sudske prakse.

2. Ocjena Suda

40. Mjerodavna načela proizašla iz sudske prakse Suda u pogledu prava na pristup sudu, a posebice pristup višem sudu, sažeta su u predmetu *Zubac protiv Hrvatske* [VV], br. 40160/12, stavci 76. - 86., 5. travnja 2018., dok su načela u pogledu prava na obrazloženu odluku sažeta u predmetu *Hansen protiv Norveške*, br. 15319/09, stavci 71. - 74., 2. listopada 2014. Konkretnija načela u pogledu prava na obrazloženu odluku, koja se primjenjuju u kontekstu postupka za dopuštenje ulaganja žalbe i drugih prethodnih postupaka za ispitivanje i dopuštanje revizija, sažeta su u predmetima

Nersesyan protiv Armenije (odl.), br. 15371/07, stavak 23., 19. siječnja 2010., i *Talmane protiv Latvije*, br. 47938/07, stavci 28. - 29., 13. listopada 2016.

41. Konkretno, Sud ponavlja da, ako je temeljem mjerodavnog domaćeg prava viši sud ovlašten odbaciti žalbu pukim pozivanjem na mjerodavne pravne odredbe kojima se uređuje dopuštenost takvih žalbi, može biti dovoljno da se taj sud samo pozove, bez pružanja daljnjeg obrazloženja, na odredbu kojom se dopušta taj postupak ako u žalbi nije postavljeno nijedno pravno pitanje od temeljne važnosti (vidi *John protiv Njemačke* (odl.), br. 15073/03, 13. veljače 2007.; gore citirani predmet *Nersesyan*, loc. cit. i u njemu citirane predmete; i gore citirani predmet *Talmane*, stavak 29.). Sud je također presudio da uskraćivanje dopuštenja ulaganja žalbe bez pružanja konkretnog obrazloženja nije predstavljalo povredu pretpostavki članka 6. stavka 1. Konvencije (vidi *Sawoniuk protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (odl.), br. 63716/00, 29. svibnja 2001.).

42. Sud smatra da se ta načela mogu primijeniti u ovom predmetu. Predmet podnositelja zahtjeva ispitan je na sudovima na dvije razine nadležnosti pune jurisdikcije koji su pružili detaljno obrazloženje za svoje odluke (vidi stavke 5. - 11. ove odluke). Postupak pred Vrhovnim sudom čija je nadležnost ograničena samo na pravna pitanja i čija je uloga osigurati jedinstvenu primjenu prava i ravnopravnost svih u njegovoj primjeni bio je prethodni postupak ocjene dopuštenosti koji se odnosio na pitanje je li izvanredna revizija podnositelja zahtjeva ispunila zakonske pretpostavke propisane člankom 382. stavkom 3. Zakona o parničnom postupku (vidi stavak 20. ove odluke) da bude dopuštena za ispitivanje osnovanosti. U svom rješenju od 27. ožujka 2012. godine Vrhovni je sud izvanrednu reviziju podnositelja zahtjeva proglasio nedopuštenom na temelju stavka 4. članka 392.b Zakona o parničnom postupku, pozivajući se na stavke 2. i 3. istog članka (vidi stavke 17. i 20. ove odluke). Imajući u vidu svoju sudsku praksu o tom pitanju (vidi stavke 40. - 41. ove odluke), Sud utvrđuje da je na taj način Vrhovni sud dostatno naveo razloge za svoju odluku u smislu članka 6. stavka 1. Konvencije.

43. Sud prima na znanje činjenicu da je odlukom od 11. srpnja 2014. godine Ustavni sud ukinuo stavak 4. članka 392.b Zakona o parničnom postupku kao nesuglasan s Ustavom Republike Hrvatske (vidi stavak 21. ove odluke).

44. Nakon što je utvrdio da je rješenje Vrhovnog suda kojim je izvanredna revizija podnositelja zahtjeva proglašena nedopuštenom dostatno obrazloženo, Sud dalje napominje da je Vrhovni sud donio takvo rješenje jer podnositelji zahtjeva nisu ispunili postupovne pretpostavke domaćeg prava utvrđene u članku 392. stavcima 2. i 3. Zakona o parničnom postupku (vidi stavke 17. i 20. ove odluke).

45. Uzimajući u obzir svoju sudsku praksu o tom pitanju (vidi *Trevisanato protiv Italije*, br. 32610/07, stavci 32. - 47., 15. rujna 2016.; *Krpić protiv Hrvatske* (odl.), br. 75012/12, stavci 39., 41. i 44., 31. svibnja 2016.; *Dunn*

protiv Ujedinjenog Kraljevstva (odl.), br. 62793/10, stavci 37. - 38., 23. listopada 2012.; *Wells protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (odl.), br. 37794/05, 16. siječnja 2007.; i *R.M.B. protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 37120/97, odluka Komisije od 9. rujna 1998., neobjavljeno), Sud smatra da se u danim okolnostima ne može reći da je rješenje Vrhovnog suda u ovom predmetu predstavljalo pretjerani formalizam koji uključuje nerazumnu i posebno strogu primjenu postupovnih pravila ili kojim se inače neopravdano ograničava pristup podnositelja zahtjeva njegovoj nadležnosti.

46. Iz toga proizlazi da je ovaj zahtjev nedopušten na temelju članka 35. stavka 3. točke (a) Konvencije kao očigledno neosnovan te se stoga mora odbaciti sukladno članku 35. stavku 4. Konvencije.

47. S obzirom na ovaj zaključak, Sud ne nalazi potrebnim ispitati preostali preliminarni prigovor Vlade temeljen na navodnom nepoštovanju pravila o šest mjeseci od strane podnositelja zahtjeva (vidi stavke 24. - 25. i 27. ove odluke).

Iz tih razloga Sud jednoglasno

Utvrdjuje da je zahtjev nedopušten.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 16. siječnja 2020.

Abel Campos
Tajnik

Aleš Pejchal
Predsjednik

Prilog

Br .	Ime podnositelja zahtjeva	Datum rođenja	Državljanstvo	Prebivalište
1	Mato MRAZOVIĆ	18. 1. 1955.	hrvatsko	Zagreb
2	Ankica BEKINA	18. 9. 1948.	hrvatsko	Gornja Stubica
3	Nezir CEROVAC	18. 9. 1956.	bosanskohercegovačko	Mrkotić, Tešanj
4	Mustafa HAMIDOVIĆ	15. 2. 1972.	bosanskohercegovačko	Međiđa Gornja
5	Osman HAMIDOVIĆ	3. 1. 1967.	bosanskohercegovačko	Međiđa Gornja
6	Hasan IMŠIROVIĆ	10. 3. 1979.	bosanskohercegovačko	Međiđa Gornja
7	Jasmin KEČANOVIĆ	25. 1. 1969.	hrvatsko	Zagreb
8	Jasminka KEČANOVIĆ	13. 8. 1964.	hrvatsko	Zagreb
9	Stjepan KRZNARIĆ	11. 8. 1956.	hrvatsko	Lučko
10	Petko MILINČIĆ	2. 4. 1954.	hrvatsko	Križevci
11	Jozo TOMAŠ	25. 6. 1942.	hrvatsko	Brinje
12	Ivan UGARKOVIĆ	14. 4. 1942.	hrvatsko	Brinje

Prevela prevoditeljska agencija Alkemist

ALKEMIST
 European Translation Agency
 ALKEMIST STUDIO d.o.o.
 Miramarska 24/6, 10 000 Zagreb
 OIB: 72466496524